

1. KOMPOZYCJA „LALKI”

- Kompozycja „Lalki” jak na powieść pozytywistyczną jest skomplikowana. Zakłada ją jednocześnie wzbogacając treść - Pamiętnik słonego subiekta (May ou Griechów)
- Utwór składa się z dwóch tomów, każdy ma odrębny tytuł
- Wprowadzenie drugiego narracyjnego było konieczne, ponieważ dzięki wspomnieniom Rzeckiego, czytelnik poznaje dotychczasowe losy bohaterów, sięgając do głębszej przeszłości. Pozostała część powieści (27 rozdziałów) jest prowadzona ściśle według norm prozy realistycznej
- otwarte zakończenie, daje to możliwość samodzielnego dopowiedzenia losów Stanisława Wokulskiego oraz Izabelli deńskiej.
- wielowątkowość, panoramizm - obraz przemian w społeczeństwie
- język bohaterów jest zindywidualizowany i dostosowany do środowiska narodowości, z których wywodzi się postać
- ze względu na podrywanie wątków narodowowyzwoleńczych, o których nie można było pisać w zaborze rosyjskim wprost, Prus posługuje się PERYFRAZĄ, ALUZJĄ, SYMBOLIKĄ

5. WAŻNE POJĘCIA W UTWORZE

a) idee pozytywistyczne

— **praca organiczna**, uważano że państwo jest żywym organizmem. Aby dobrze funkcjonowało, muszą ze sobą funkcjonować wszystkie grupy społeczne. W „Lalki” każdy z części państwa-żywego organizmu wymaga uzdrowienia - zdegenerowana arystokracja (Stacy, Starscy, Kierzkowscy), podzielana ideowo inteligencja (studenci) żyjący w nędzy (Marianne, Wysocy) - margines społeczny zdeklasowana szlachta (Winkli)

— **praca u podstaw, praca dla ludu i nad ludem**, oświecanie najniższych warstw społecznych. Skutkiem tych działań ma być zagwarantowanie tym ludziom godnych warunków życia i ich usamodzielnienie. Stanisław Wokulski realizuje najlepiej tę ideę - jest wrażliwy na los ubogich i podejmuje szereg działań by pomóc im - m.in. przekazał duży sumę pieniędzy dla potrzebujących, pomaga Mariannie, która nie wraca już do dawnego życia, pomaga furmanowi Wysockiemu i jego bratu. Idee pracy u podstaw w pozytywnym znaczeniu realizuje także przesława Zasławski (ochrona dzieci, dom starców)

— **równouprawnienie kobiet**, na przykładzie Heleny Stawskiej, emancypowanej do samodzielnego życia i utrzymania wsi po ucieczce męża. Kobieta ma problemy finansowe, a stabilizację zapewnić jej może spadek po Wokulskim i małżeństwo z Dworaczem.

— **asymilacja Żydów**, zniesienie wprawdzie Żydów i Polaków, przy jednym z nich zachowaniu religii, tradycji i obyczajów. Henryk Szlangbaum - Polak, podniósł, uczestnik powstania styczniowego, zesłaniec na Sybir, przesładowany ze względu na cybilizację pochodzenie. — **postęp nauki i techniki**, reprezentują Gejst, Julian Ochodli, Paweł Szuman, a cesarstwo Stanisław Wokulski (społeczeństwo traktuje ich z dystansem)